

D. A. Cramer-Schaap

De tocht door de nacht

(Lucas 2, vers 15)

Het was een donkere nacht, 'zo donker', dacht Joda met een huivering, 'dat een leeuw die het op de schapen gemunt had vrij spel zou hebben!'

Van de dieren zelf was niets te bespeuren; de geur was het die hun aanwezigheid verried en ook hun geluiden: zo nu en dan het blaten van een lam dat om zijn moeder riep; ook kon hij, als hij goed luisterde, de schapen horen ademen. Of verbeelde hij zich dat alleen maar, zoals je je zoveel verbeelden kunt als je midden in de nacht wakker bent.

De andere herders sliepen. „Blijf jij maar wakker,“ hadden ze tegen hem gezegd, „en roep ons als je wat hoort!“ Gek eigenlijk van hen, er op te vertrouwen dat hij op zou passen . . . Hij zou best zijn ogen dicht kunnen doen en ook slapen, geen haan zou er naar kraaien; er gebeurde 's nachts zelden iets. Toch deed hij het niet; hij zou het nooit doen, al begreep hij zelf niet waarom - en dat wisten de anderen.

Achter hem, links, moest een boom staan. Hij tastte tot hij de ruwe schors voelde. Naar die boom schoof hij toe en leunde er met zijn hoofd tegen. Nu dacht hij aan de dag die voorbij was. Hij was naar het dorp geweest om de broden te halen, die Mirjam eens per week voor hen bakte. Ze had ze klaar gelegd op de bank voor haar hut; zelf had ze zich niet laten zien, en hij wist ook waarom: van herders moest zij niet veel hebben. Hun geld aannemen, dát wel, maar met hen praten . . . ho maar! Schorriemorrie noemde ze hen. En weet je waarom? Omdat zij het waren die de komst van de Messias, de Christus, vertraagden, waar zij zo hartstochtelijk naar uitzag! Ze had het op een keer zelf tegen hem gezegd: „als zulk volk als jullie er niet was, dan hadden wij Zijn komst al lang kunnen vieren . . . Als alle knie zich voor de Heer gebogen heeft, dán zal Hij komen . . . Maar op die knieën van jullie kan Hij nog lang wachten!”

Joda zuchtte. Mirjam had gelijk; ze wáren schorriemorrie. Achim kon vloeken en tieren dat zelfs de schapen er van schrokken. Resa dronk. En van Nathan beweerden ze dat hij eens iemand doodgestoken had. Kon best waar zijn . . . En hij zelf, had hij niet pas nog het mes van Achim gejat omdat het zijne gebroken was? En had hij niet gelachen toen hij er Achim vergeefs naar zag zoeken?

Nee, als het werkelijk waar was wat Mirjam zei, dan zou die Messias nooit komen. En dat was maar goed ook, want wat zou hun te wachten staan wanneer Hij toch kwam? Dan zouden zij er even van langs krijgen . . .

Hij had het opeens koud gekregen. Hij sloeg de deken wat dichter om zich heen en meteen hoorde hij leven in de boom. Een vogel had zijn tak verlaten en verwijderde zich met snelle vleugelslagen; zeker een uil, die buit had bespeurd.

Opkijkend zag hij een lichte streep aan de hemel die hem verbaasde. Voor zonsopgang was het te vroeg en deze gloed, die zich steeds meer verbreidde, kon ook geen maanlicht zijn. Al gauw was het of de hele hemel in brand stond. Hij zag de andere herders rossig verlicht liggen slapen en vóór hem de schapen, waarvan de vachten ook al licht schenen uit te stralen.

Was het een droom? Maar neen, hij wist toch zeker dat hij wakker was.

„Achim!” riep hij, en toen nog eens, zo luid hij kon, „Achim!” Want nu straalde het licht ook om hen heen en de boom baadde in gloed.

Even later zag hij Achim en Resa en Nathan, door zijn roepen gewekt, met knipperende ogen overeind komen en kijken . . . kijken naar een engel met wijde vleugels die vlakbij hen stond in het licht dat hen allen omstraalde. En langzamerhand maakte zijn verbazing plaats voor angst, omdat hij het had begrepen: dit kon niet anders zijn dan dat waarop Mirjam en met haar talloze mensen wachtten: de komst van de Messias, die allen gelukkig zou maken, behalve degenen die het er niet naar gemaakt hadden. En daar hoorden zij wel in de eerste plaats bij . . . !

Zouden de anderen het ook begrepen hebben? Achim maakt de indruk of hij op het punt stond weg te lopen, Resa lag op zijn knieën en stak smekend zijn handen uit en Nathan leek wel verlamd van schrik! Hoor! Nu begon de engel te spreken, maar zijn stem klonk niet boos; integendeel!

„Weest toch niet bevreesd!” riep hij. „Ik verkondig immers grote blijdschap, en niet voor jullie alleen, maar voor alle mensen! Want heden is de Heiland geboren, Christus de Messias, in de stad van David!”

‘Dat is vlakbij, dat is in Bethlehem’, dacht Joda. Maar de engel liet hem geen tijd voor angst of voor vreugde, want hij vervolgde:

„En dit zal voor jullie een teken zijn: je zult het kind kunnen vinden, gewikkeld in doeken en liggende in een kribbe!”

Nu zweeg de stem, maar op hetzelfde ogenblik was er een gewemel van neerdalende engelen, die God loofden en zongen: „Vrede op aarde, ere zij God in den Hoge, Hij heeft in mensen welbehagen!”

Toen was het voorbij. De engelen waren er niet meer; het licht was er niet meer; het was alles duisternis en kou.

Toen verscheen er vlakbij Joda een kleine vlam, want Achim had met trillende handen zijn lantaarntje aangestoken; het verlichtte zijn gezicht, een gezicht dat Joda nauwelijks herkende, zo straalde het van vreugde.

„Laten we nu dadelijk naar Bethlehem gaan,” zei Achim. „We moeten toch gaan zien of het werkelijk gebeurd is wat God zelf ons heeft bekend gemaakt . . . !”

Joda knikte; hij was al overeind en Resa en Nathan eveneens. Maar één gedachte hadden ze: „Naar Bethlehem - en vlug!” Zelfs aan de schapen dachten zij niet meer; een boodschap van God gaat toch immers vóór al het andere?

Wat een drukte, wat een haast om weg te komen! En stel je voor: op het laatste ogenblik bedacht Achim, dat je toch niet met lege handen komen kon in een huis waar net een kindje geboren was! Zelf ging hij een lammetje halen, terwijl Resa met een kluit schapeboter en Nathan met een brood terug kwam. Wat moest Joda geven? Hij bezat immers niets dan de kleren die hij aan had, en het mes in zijn zak waar hij niet eens eerlijk aan kwam . . . !

Maar Achim zei dat ze onderweg stellig wel wat zouden vinden en dat fleurde Joda weer wat op!

De tocht, waar hij zich zo veel van had voorgesteld was anders lang geen pretje! Loop maar eens in het pikkedonker over omgeploegde velden! Het werd een struikelen en vallen! Resa hinkte, en Nathan klaagde over een pijnlijke arm, terwijl Joda nog altijd liep te piekeren over dat geschenk.

Ach, het was maar een armzalig troepje dat op weg was naar het Heil der Wereld! Eindelijk moesten ze, doodmoe, toch even halt houden. En toen kwam Achim met de bange vraag, die hen ook al bezig gehouden had: „Hoe moeten we dat kind eigenlijk vinden?”

„De engel heeft ons toch zeker de tekenen genoemd waar wij hem aan kunnen herkennen,” meende Resa.

„Ja,” Achim zuchtte, „in doeken gewonden’, maar welk pasgeboren kind ligt er niet in doeken gewonden . . . ?”

Maar nu wist Nathan raad. „Het voornaamste vergeet je!” riep hij. „Hij zei toch ook: ‘liggende in een kribbe’. Heb jij ooit een kind in een kribbe zien liggen? Ik niet!”

Nathan had gelijk. „We zullen overal aankloppen en navraag doen,” zei Achim. Maar toen dacht hij weer met schrik aan de volte die er daar in Bethlehem, door de volkstelling, zeker zou heersen.

Nu, je moet dan ook niet denken dat ze het kindje dadelijk vonden toen ze in Bethlehem aankwamen. Bij lange niet! Uren duurde het. Ieder op zijn beurt liet de moed wel eens zakken en wilde het opgeven. Resa zei: „Ik ga er eentje pakken in de kroeg!” En Nathan liep een oude kameraad tegen het lijf, die hem bijna overgehaald had met hem mee naar huis te gaan. En moe dat ze werden . . . Maar toch, als één dreigde er vandoor te gaan, dan probeerden de anderen met vereende krachten hem daarvan terug te houden. En het gelukte hun ook, al was het met moeite. Want een zoeken en vragen dat het me was, en een van het kastje naar de muur gestuurd worden . . . Het liep al tegen de middag toen ze eindelijk iemand von-

den die niet zijn schouders ophaalde en zijn hoofd schudde, maar even nadacht . . .

„In de stal van onze buurman, de herbergier, zeggen ze dat er vannacht een kind geboren is,” zei hij. „Niet bij henzelf natuurlijk, maar bij mensen van de volkstelling. Ik zou daar maar eens gaan kijken!”

Dat was tenminste iets. En een kribbe, die hoort toch immers in een stal thuis? Misschien waren ze op het goede spoor.

Vol moed gingen ze toen maar weer op zoek. Achim met zijn lam, Resa met zijn boter, Nathan met zijn brood en Joda met zijn lege handen. Want natuurlijk hadden ze onderweg geen gelegenheid gehad iets te verzinnen.

De herberg was gauw genoeg gevonden; het uithangbord wees hun de weg en de stal bleek er vlak naast. Verlegen stonden ze voor het lage deurtje, tot Achim het open deed en ze een voor een naar binnen gingen.

Na het felle zonlicht moesten hun ogen even aan de schemer wennen. Maar toen zagen ze dadelijk dat ze terecht waren: daar stond hij, de langgezochte kribbe met het kind. Een vrouw lag er naast op wat stro en een man zat te dommelen in een hoek.

Op hun tenen slopen ze nader en legden een voor een hun geschenken neer. Joda schaamde zich en bleef op een afstand staan. Het was of de vrouw zijn schroom begreep, want ze wenkte, dat hij ook moest komen.

Aarzelend deed hij het. „Ik had niets,” verontschuldigde hij zich. Met een glimlach schudde zij het hoofd. „Dat geeft toch niet,” zei zij. „Dat je gekomen bent, is dat dan niet je geschenk?”

Het maakte alles weer goed en toen knielde ook Joda neer. Opeens wist hij dat er toch nog een geschenk was dat hij geven kon, een geschenk waar niemand iets van hoefde te merken: het mes, dat hij Achim terug zou geven!